

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

**Кафедра правового забезпечення та адміністрування
транспортної діяльності**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо виконання практичних занять і самостійних робіт
із дисципліни**

«ПРАВО»

Харків 2025

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри правового забезпечення та адміністрування транспортної діяльності 20 червня 2025 р., протокол № 6.

Рекомендуються для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей першого (бакалаврського) рівня всіх форм здобуття освіти

Укладачі:

проф. Г. М. Зайкіна,
старш. викл. А. В. Колісников

Рецензент

доц. К. В. Кім

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 1. Основи теорії держави	5
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 2. Основи теорії права	7
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 3. Основи конституційного права України	9
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 4. Нормативні засади організації судових і правоохоронних органів України.....	11
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 5. Основи цивільного та сімейного права України	14
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 6. Основи адміністративного права України.....	16
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 7. Основи трудового права України.....	18
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 8. Основи кримінального права України.	21
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 9. Основи екологічного права України	23
Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 10. Основи фінансового права України	24
Список літератури.....	26

ВСТУП

Практичні заняття є одним із основних засобів оволодіння здобувачами вищої освіти навчальним матеріалом за керівництва викладача і невід'ємною складовою освітнього процесу в університеті.

Під час практичних занять здобувачі формують знання про теоретичні і практичні засади теорії держави і права, провідні галузі права України, правове регулювання, юридичне забезпечення діяльності.

Під час підготовки до практичних занять здобувачі повинні користуватися необхідними для виконання визначених завдань: підручниками та навчальними посібниками, науковими та періодичними виданнями, засобами Інтернет тощо, зокрема електронними базами даних.

Практичні заняття проходять у формі обговорень питань відповідної теми, заслуховування есе, рефератів і дебати за ними, виконання письмового завдання та інших завдань, тестування.

Есе – це невеликий за обсягом прозовий твір, який має вільну композицію та виражає індивідуальні враження та міркування здобувача з певної теми, не претендуючи на вичерпне трактування предмета.

Реферат – це короткий письмовий виклад змісту наукової праці, книги або певної теми, що містить огляд основних ідей, аргументів і висновків, поданих іншими авторами, і має критичний аналіз цих джерел.

Виконання письмового завдання передбачає розв'язання письмових вправ, задач або написання тексту.

Відповідь на запитання практичного заняття – це повідомлення, яке подають як відповідь на запитання, звернення або потребу в інформації. Це може бути усне або письмове пояснення, розповідь або судження, що містить інформацію, яка усуває невизначеність у питанні.

Мету заняття – набуття знань – здобувач досягає за допомогою системного теоретичного аналізу, виконання творчих робіт, використовуючи міждисциплінарні зв'язки.

Теоретичний аналіз – це огляд літератури, систематизація знань із певної теми, розкриття сутності понять, формулювання висновків.

Творча робота – написання есе, реферату, статті, розроблення презентації, створення проєкту із залученням знань із різних галузей для вирішення завдання.

За участь в обговоренні, виконання індивідуального завдання здобувач отримує відповідно до 10 (2/3/5) балів.

Методи контролю – усний, письмовий, спостереження та самоконтроль.

Плани практичних занять і самостійних робіт із дисципліни «ПРАВО»

Практичне заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 1. Основи теорії держави

Питання для обговорення

- 1 Теоретичні проблеми розуміння виникнення держави.
- 2 Поняття, ознаки, функції держави. Механізм держави.
- 3 Форма держави.
- 4 Поняття правової держави та її основні ознаки.
- 5 Поняття і ознаки соціальної держави.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Теорія географічного детермінізму. Роль природно-кліматичних умов у розвитку суспільства.
- 2 Теорія насильства як чинник формування держав певних типів.
- 3 Сучасне розуміння теорії суспільного договору.

Теми рефератів

- 1 Погляди вчених теологів на причини виникнення держави.
- 2 Герберт Спенсер: органічна теорія походження держави.
- 3 Арістотель, Роберт Філмер, представники теорії державного патерналізму. Сучасний погляд.
- 4 Л. І. Петражицький і його вплив на формування розуміння виникнення держави.

Завдання для письмової роботи з теми

- 1 Розтлумачте зміст таких понять: держава, форми держави, політичний режим, демократія, тиранія, автократія, олігархія, таласократія, державний устрій, форма державного правління, теократична держава, правова держава, громадське суспільство.
- 2 Складіть схему форми держави та її структурних елементів.
- 3 Відобразіть схематично функції держави.

Запитання для самостійної роботи

- 1 Загальні закономірності виникнення держави.
- 2 Формування концепції громадянського суспільства.
- 3 Поняття і ознаки громадянського суспільства.
- 4 Інститути громадянського суспільства.
- 5 Становлення громадянського суспільства в Україні.
- 6 Політична система громадянського суспільства.
- 7 Поняття і структура політичної системи громадянського суспільства.

Запитання для самоконтролю

- 1 Охарактеризуйте основні теорії походження держави.
- 2 Назвіть основні ознаки держави.

- 3 Які історичні типи держав ви знаєте?
- 4 Які функції держави ви знаєте?
- 5 Назвіть правові форми здійснення функцій держави.
- 6 Які методи здійснення державних функцій ви знаєте?
- 7 Із яких елементів складається поняття «форма держави»?
- 8 Які ознаки монархії і республіки ви знаєте?
- 9 Які прості та складні державні утворення ви знаєте?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 2. Основи теорії права

Питання для обговорення

- 1 Поняття, загальні риси і види соціальних норм.
- 2 Поняття права та його ознаки.
- 3 Функції права.
- 4 Форми права.
- 5 Система права та система законодавства.
- 6 Поняття, ознаки і види норм права. Структура норми права.
- 7 Правове регулювання суспільних відносин.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Право і політичні норми.
- 2 Право і релігійні норми.
- 3 Право і мораль.

Теми рефератів

- 1 Загальні принципи права та правова доктрина як джерела права.
- 2 Ефективність правового регулювання.

3 Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.

4 Співвідношення норм міжнародного і національного права.

5 Поняття юридичних колізій, їхні види.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: соціальні норми, право, об'єктивне право, суб'єктивне право, зміст права, функція права, джерело права, закон, підзаконні акти, система права, галузь права, підгалузь права, інститут права, система законодавства, систематизація законодавства, інкорпорація, кодифікація, консолідація, норма права, гіпотеза, диспозиція, санкція, правові відносини, суб'єкти правовідносин, фізична особа, юридична особа, об'єкти правовідносин, юридичні факти, юридичні події, юридичні дії, юридичні колізії, правова культура, правова поведінка, правова свідомість.

2 Складіть схематично ієрархічну систему нормативно-правових актів України.

3 Відобразіть схематично існуючу систему права України за галузями.

Запитання для самостійної роботи

1 Поняття і ознаки нормативно-правового акта.

2 Дія нормативно-правових актів у часі.

3 Систематизація нормативно-правових актів.

4 Юридичні колізії.

5 Правова поведінка.

6 Юридична відповідальність.

7 Правова свідомість.

8 Правова культура суспільства.

9 Правова система суспільства.

Запитання для самоконтролю

- 1 Що відрізняє правові норми від норм моралі?
- 2 У чому полягає сутність і зміст права?
- 3 Як ви розумієте поняття «джерело права»?
- 4 Що таке система права і система законодавства?
- 5 Які форми систематизації законодавства ви знаєте?
- 6 Як співвідносяться між собою такі поняття, як «галузь права», «підгалузь права», «інститут права»?
- 7 Як ви розумієте поняття і ознаки норм права?
- 8 Назвіть ознаки та види нормативно-правових актів.
- 9 Що таке гіпотеза?
- 10 Що таке диспозиція?
- 11 Що таке санкція?
- 12 Визначте поняття і види суб'єктів і об'єктів правовідносин.
- 13 Охарактеризуйте окремі види юридичних фактів.

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 3. Основи конституційного права України

Питання для обговорення

- 1 Конституційне право як провідна галузь національного права України. Конституція України.
- 2 Конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні.
- 3 Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Повноваження Верховної Ради України.
- 4 Конституційний статус Президента України. Повноваження Президента України.

5 Виконавча влада України – Кабінет Міністрів України: структура та повноваження.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

1 Джерела конституційного права України як галузі національного права.

2 Юридичні види конституцій.

3 Поняття і зміст правового статусу особи.

Теми рефератів

1 Конституційно-правове регулювання відносин громадянства в Україні.

2 Гарантії реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3 Поняття і характерні ознаки правового статусу народного депутата України.

4 Акти Верховної Ради України.

5 Акти Президента України.

6 Акти Кабінету Міністрів України.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: конституційний лад, громадянство, біпатриди, референдум (плебісцит), права людини, місцеве самоврядування.

2 Розкрийте письмово, у чому полягає принцип поділу влади.

3 У чому полягає місцеве самоврядування та чому воно відіграє важливу роль у функціонуванні держави?

Запитання для самостійної роботи

1 Громадянство України.

2 Територіальна організація України.

3 Місцеве самоврядування в Україні.

Запитання для самоконтролю

1 Що таке Конституція України?

2 У чому полягає єдність і відмінність понять «людина» і «громадянин»?

3 Який порядок набуття і припинення громадянства України?

4 Назвіть умови вступу до громадянства України.

5 Хто ухвалює рішення про прийняття, відновлення, вихід, втрату громадянства України?

6 У яких випадках громадянство України втрачають?

7 На які групи можна поділити конституційні права громадян України?

8 Що таке рівноправність громадян?

9 Що належить до особистих прав громадян України?

10 Що таке міжнародні стандарти в галузі прав людини?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 4. Нормативні засади організації судових і правоохоронних органів України

Питання для обговорення

1 Поняття, основні ознаки та принципи правосуддя в Україні.

2 Судова система України. Суди загальної юрисдикції.

3 Конституційний Суд України.

4 Правовий статус суддів.

5 Поняття, система і функції правоохоронних органів України.

6 Поняття, система і завдання органів прокуратури України.

7 Правовий статус поліції.

8 Правовий статус служби безпеки України.

9 Правозахисні органи України.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

1 Вищий суд із питань інтелектуальної власності, його повноваження.

2 Вищий антикорупційний суд, його повноваження.

3 Спеціалізований окружний адміністративний суд, його повноваження.

4 Спеціалізований апеляційний адміністративний суд, його повноваження.

Теми рефератів

1 Принцип презумпції невинуватості.

2 Принцип змагальності.

3 Принцип незалежності суддів.

4 Принцип верховенства права.

5 Принцип рівності сторін.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: судова влада, правосуддя, судова система, судочинство, суддя, суди загальної юрисдикції, місцевий суд, апеляційний суд, спеціалізований суд, Верховний Суд України, Конституційний Суд України, конституційне подання, конституційне звернення, правоохоронні органи, прокуратура, правозахисні органи, органи юстиції, нотаріат, нотаріус, адвокатура, адвокат.

2 Визначте порядок формування Конституційного Суду України.

3 Повноваження Національного антикорупційного бюро України.

4 Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, його повноваження.

5 Визначте компетенцію органів Національної поліції України.

Запитання для самостійної роботи

1 Бюро економічної безпеки України, його повноваження.

2 Національне антикорупційне бюро України: правові основи, завдання та принципи.

3 Органи державної реєстрації.

4 Органи, що здійснюють виконання судових рішень.

5 Державна кримінально-виконавча служба України.

Запитання для самоконтролю

1 Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції.

2 Які існують вимоги до кандидатів на суддівські посади?

3 Як обирають і призначають суддів на посаду в Україні?

4 Охарактеризуйте статус Верховного Суду України в системі судів загальної юрисдикції.

5 Яка процедура формування Конституційного Суду України?

6 Які ви знаєте форми звернення до Конституційного Суду України?

7 Дайте визначення правоохоронних органів України.

8 Як здійснюється правоохоронна діяльність в Україні?

9 Що входить у систему правоохоронних органів України?

10 Які завдання покладено на правоохоронні органи України?

11 Які ви знаєте форми реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на факти порушення прав і свобод людини і громадянина?

12 Назвіть основні напрями діяльності органів юстиції України.

13 Які нотаріальні дії вчиняють органи нотаріату?

14 Назвіть види адвокатської діяльності в Україні?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 5. Основи цивільного та сімейного права України

Питання для обговорення

- 1 Поняття, принципи, функції і система цивільного права України.
- 2 Фізична особа.
- 3 Юридична особа
- 4 Речові права в Україні.
- 5 Зобов'язальне право.
- 6 Цивільно-правові договори.
- 7 Спадкування.
- 8 Сім'я за сімейним законодавством.
- 9 Шлюб за сімейним законодавством.
- 10 Майнові права та обов'язки подружжя.
- 11 Права та обов'язки батьків і дітей.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Теорії фікції юридичної особи.
- 2 Теорії реальності юридичної особи.
- 3 Недієздатність фізичної особи.
- 4 Майнові права подружжя.

Теми рефератів

- 1 Теорії юридичної особи як основа для розуміння суб'єкта цивільного права та суб'єкта цивільних відносин.
- 2 Право інтелектуальної власності.
- 3 Речові права, що відрізняються від права власності.
- 4 Опіка.
- 5 Піклування.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: цивільна правосуб'єктність, цивільна правоздатність, цивільна дієздатність, право власності, право приватної власності, право державної власності, право комунальної власності, право спільної власності, зобов'язальне право, суб'єкти зобов'язань, об'єкти зобов'язань, цивільно-правовий договір, цивільно-правова відповідальність, спадкове право, спадкодавець, спадкоємець, спадщина, спадкування за законом, спадкування за заповітом.

2 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: сімейне право, сім'я, шлюб, шлюбний договір, особисті немайнові права та обов'язки подружжя, майнові правовідносини подружжя, право власності подружжя, майнові права та обов'язки батьків, майнові права та обов'язки дітей, аліменти, позбавлення батьківських прав, опіка, піклування, патронат.

Запитання для самостійної роботи

- 1 Представництво та довіреність.
- 2 Поняття авторського права і суміжних прав.
- 3 Право інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності.
- 4 Правова охорона торговельної марки.
- 5 Правова охорона комерційних (фірмових) найменувань.
- 6 Правова охорона зазначення походження товару (географічного зазначення).
- 7 Позадовісні зобов'язання.
- 8 Позбавлення батьківських прав.

Запитання для самоконтролю

- 1 Охарактеризуйте суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин.
- 2 Що таке фізична особа?
- 3 Що таке юридична особа?
- 4 Який порядок виникнення та припинення діяльності юридичних осіб в Україні?

- 5 Що таке право власності? Які форми власності існують в Україні?
- 6 Дайте визначення зобов'язальному праву та охарактеризуйте його систему.
- 7 Які форми і види цивільно-правових договорів ви знаєте?
- 8 У чому полягає цивільно-правова відповідальність?
- 9 Розкрийте поняття «спадкування за законом», «спадкування за заповітом».
- 10 Дайте визначення поняттям шлюбу і сім'ї.
- 11 Назвіть характерні ознаки шлюбу.
- 12 Назвіть ознаки сім'ї.
- 13 Який порядок укладення та припинення шлюбу?
- 14 Які відносини регулює шлюбний договір?
- 15 У чому полягають особисті немайнові права та обов'язки подружжя?
- 16 У чому полягають майнові права та обов'язки подружжя?
- 17 Що таке спільна сумісна власність?
- 18 Хто може бути опікуном і піклувальником?
- 19 Які взаємні права та обов'язки батьків і дітей передбачені законодавством?
- 20 Які форми правового захисту дітей вам відомі?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 6. Основи адміністративного права України

Питання для обговорення

- 1 Поняття і види публічного адміністрування.
- 2 Поняття, предмет і метод адміністративного права.
- 3 Нормативно-правове регулювання діяльності службовців в Україні.

4 Поняття і зміст адміністративно-правового статусу громадян України.

5 Поняття і види форм державного управління.

6 Поняття і принципи надання адміністративних послуг.

7 Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

1 Громадські об'єднання, їхній адміністративно-правовий статус.

2 Правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування.

Теми рефератів

1 Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади.

2 Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування в Україні.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: адміністративне право, державне управління, державна служба, державний службовець, адміністративно-правові відносини, суб'єкти адміністративно-правових відносин, адміністративно-деліктне право, адміністративно-правові режими, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, адміністративне стягнення, адміністративний примус.

Запитання для самостійної роботи

1 Поняття адміністративно-правових методів.

2 Адміністративний договір.

3 Законність і дисципліна у сфері публічного управління: загальна характеристика та класифікація способів їх забезпечення.

4 Режим державної таємниці.

5 Режим державного кордону.

6 Митний режим.

Запитання для самоконтролю

1 Що являє собою предмет адміністративного права України?

2 Які нормативно-правові акти є джерелами адміністративного права України?

3 Які ознаки властиві державному управлінню?

4 Дайте визначення поняттям «державна служба» і «державний службовець».

5 Хто може бути суб'єктом адміністративних правовідносин?

6 Що таке адміністративне правопорушення?

7 Що таке адміністративне стягнення?

8 Які ознаки адміністративного правопорушення ви знаєте?

9 Які види адміністративних стягнень ви знаєте?

10 Які є особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх?

11 Які органи уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 7. Основи трудового права України

Питання для обговорення

1 Поняття і система трудового права України. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.

2 Колективний і трудовий договори. Підстави та порядок припинення трудового договору.

3 Поняття і види робочого часу і часу відпочинку.

4 Особливості праці жінок і молоді.

5 Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.

6 Індивідуальні та колективні трудові спори.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

1 Переведення та переміщення працівників.

2 Міжнародно-правові акти про працю.

3 Правовий статус безробітного.

Теми рефератів

1 Поняття і структура заробітної плати.

2 Правовий статус суб'єктів, що здійснюють працевлаштування.

Завдання для письмової роботи з теми

1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: трудове право, трудові правовідносини, суб'єкти трудових правовідносин, колективний договір, колективна угода, трудовий договір, контракт, трудова книжка, робочий час, час відпочинку, відпустка, святкові дні, неробочі дні, трудова дисципліна, обов'язок, заохочення, дисциплінарна відповідальність, стягнення, матеріальна відповідальність, трудовий спір, комісія з трудових спорів.

2 Складіть схему трудових прав громадян.

3 Назвіть зміст контракту. Чим він відрізняється від звичайного трудового договору?

4 Назвіть і охарактеризуйте підстави припинення трудового договору.

5 Складіть схему видів робочого часу та часу відпочинку.

Запитання для самостійної роботи

- 1 Поняття і сутність охорони праці.
- 2 Системи оплати праці.
- 3 Гарантійні та компенсаційні виплати.
- 4 Страйк як засіб вирішення колективного трудового спору.

Запитання для самоконтролю

- 1 Дайте загальну характеристику джерел трудового права України.
- 2 Що таке колективний договір?
- 3 Хто може виступати сторонами трудового договору?
- 4 Який порядок укладення трудового договору?
- 5 Чим відрізняється контракт від звичайного трудового договору?
- 6 Як оформлюють прийняття працівника на роботу? Які документи він надає з прийняттям на роботу?
- 7 Що таке суміщення професій і сумісництво?
- 8 Які є підстави розірвання трудового договору?
- 9 Поняття трудової книжки та її значення для працівника.
- 10 Що таке робочий час? Яка його тривалість?
- 11 Які є види відпочинку?
- 12 Якими правовими методами забезпечена трудова дисципліна?
- 13 Які види заохочень і дисциплінарної відповідальності ви знаєте?
- 14 Що таке правила внутрішнього трудового розпорядку?
- 15 У чому полягає правова сутність матеріальної відповідальності сторін трудового договору?
- 16 Що таке трудовий спір? Які його види?
- 17 Які органи мають право розглядати індивідуальні трудові спори?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 8. Основи кримінального права України

Питання для обговорення

- 1 Поняття і система кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
- 2 Поняття, ознаки, види та склад злочину.
- 3 Кримінальна відповідальність. Види кримінальних покарань.
- 4 Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Злочини у сфері діяльності транспорту.
- 2 Службові (посадові) злочини.
- 3 Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку.

Теми рефератів

- 1 Поняття, ознаки та склад злочину.
- 2 Злочин проти особи: загальна характеристика.
- 3 Кримінальна відповідальність та її підстави.
- 4 Поняття, ознаки та види кримінального покарання.
- 5 Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
- 6 Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Завдання для письмової роботи з теми

- 1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: кримінальне право, злочин, склад злочину, стадії вчинення злочину, кримінальна

відповідальність, осудність особи, необхідна оборона, крайня необхідність, кримінальне покарання, амністія, помилування, судимість, примусові заходи виховного характеру, примусові заходи медичного характеру.

2 Назвіть і охарактеризуйте принципи кримінального права України.

3 Складіть схему ознак, що характеризують наявність злочину.

4 Що таке склад злочину? Його елементи.

5 Використовуючи Кримінальний кодекс України, назвіть види звільнення від кримінальної відповідальності.

Запитання для самостійної роботи

1 Неосудність.

2 Звільнення від кримінальної відповідальності.

3 Співучасть у злочині.

Запитання для самоконтролю

1 Назвіть основні завдання кримінального законодавства України.

2 Які принципи кримінального права України ви знаєте?

3 Назвіть ознаки, що характеризують наявність злочину.

4 Що таке склад злочину?

5 Що таке злочин?

6 Які стадії злочину ви знаєте?

7 Які є види кримінального покарання?

8 Перерахуйте обставини, що пом'якшують покарання.

9 Назвіть злочини, за вчинення яких кримінальна відповідальність настає з 14 років.

10 Назвіть обставини, які пом'якшують кримінальну відповідальність.

11 Назвіть підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 9. Основи екологічного права України

Питання для обговорення

- 1 Предмет, метод, принципи та система екологічного права.
- 2 Право землекористування.
- 3 Правове регулювання використання та охорони вод.
- 4 Право користування надрами.
- 5 Право користування природно-заповідним фондом України.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Захист права власності на природні ресурси.
- 2 Види екологічних прав громадян.
- 3 Тваринний світ як об'єкт правової охорони та використання.

Теми рефератів

- 1 Відповідальність за порушення екологічного законодавства.
- 2 Економіко-правовий механізм природокористування і охорони навколишнього природного середовища.
- 3 Право природокористування.

Завдання для письмової роботи з теми

- 1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: земельне право, екологічне право, екологічні права та обов'язки учасників правовідносин, екологічна безпека.
- 2 Дайте визначення поняття «природокористування». Його види.
- 3 Види порушень екологічного законодавства.
- 4 Назвіть і охарактеризуйте основні принципи охорони довкілля.

Запитання для самостійної роботи

- 1 Правовий режим використання рослинного світу.
- 2 Правове регулювання права лісокористування.
- 3 Рекреаційні, курортні і лікувально-оздоровчі зони як об'єкти правової охорони.

Запитання для самоконтролю

- 1 Дайте загальну характеристику екологічного права та його джерел.
- 2 На яких принципах здійснюють охорону навколишнього природного середовища?
- 3 Охарактеризуйте екологічні права та обов'язки громадян України.
- 4 Що таке правове забезпечення екологічної безпеки? Засоби здійснення.
- 5 Що таке природокористування? Які його види вам відомі?
- 6 На яких принципах здійснюване загальне і спеціальне природокористування?
- 7 Охарактеризуйте права і обов'язки власників природних ресурсів і природокористувачів.
- 8 Які правові форми відшкодування збитків, спричинених екологічними правопорушеннями, передбачені законодавством України?

Питання практичного заняття, теми для самостійної роботи та індивідуальних завдань із теми 10. Основи фінансового права України

Питання для обговорення

- 1 Поняття, принципи та загальні засади фінансового права.
- 2 Бюджетна система України.
- 3 Податкова система України.
- 4 Банківські відносини в Україні.

Індивідуальні письмові завдання (есе)

- 1 Поняття і види державного боргу.
- 2 Правовий порядок кошторисно-бюджетного фінансування.
- 3 Поняття і види міжбюджетних трансфертів.

Теми рефератів

- 1 Фінансова діяльність держави як основа для правового регулювання.
- 2 Фінансовий контроль в Україні.
- 3 Бюджети територіальних громад.

Завдання для письмової роботи з теми

- 1 Розтлумачте зміст таких понять і термінів: фінансове право, фінансові правовідносини, фінансово-правові норми, суб'єкти фінансових правовідносин, суб'єкти фінансового права, бюджет, бюджетна система, видатки, податки, система оподаткування, права і обов'язки платників податків, банки, банківська система.
- 2 Що таке суб'єкти фінансового права України?
- 3 Джерела бюджетних ресурсів України.
- 4 Охарактеризуйте систему оподаткування України.
- 5 Функції Національного банку України.

Запитання для самостійної роботи

- 1 Відповідальність за порушення фінансового законодавства.
- 2 Правове регулювання публічних і місцевих доходів.
- 3 Правове регулювання державних і місцевих видатків.

Запитання для самоконтролю

- 1 Загальна характеристика фінансового права та його джерел.
- 2 Які особливості мають фінансово-правові норми?

3 Охарактеризуйте суб'єктів фінансових правовідносин і особливості їх прав і дієздатності.

4 Охарактеризуйте особливості виникнення фінансових правовідносин.

5 Загальна характеристика бюджетної системи України.

6 Що таке система оподаткування і які види податків вам відомі?

7 Охарактеризуйте права і обов'язки платників податків.

8 Загальна характеристика податкових правовідносин фізичних осіб.

9 Охарактеризуйте відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.

10 Загальна характеристика банківських правовідносин в Україні.

11 Охарактеризуйте особливості правового статусу Національного банку України.

Список літератури

1 Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс: підручник / заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Золота миля, 2011. 584 с.

2 Правознавство. Словник термінів: навч. посіб. / В. Г. Гончаренко, Л. М. Астрова, А. М. Бірюкова та ін. Київ: Юрисконсульт; КНТ, 2007. 636 с.

3 Єрофєєнко Л. В., Бережний В. М. Правознавство: навч.-метод. посіб. Харків: ХНАДУ, 2007. 176 с.

4 Екологічне право: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2013. 432 с.

5 Екологічне право в запитаннях та відповідях: навч. посіб. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2017. 208 с.

6 Екологічне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. І. І. Каракаша. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.

7 Екологічне право України. Академічний курс: підручник / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Вид. 2-ге. Київ: Юрид. думка, 2008. 720 с.

8 Екологічне право України. Особлива частина: навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Шуміла; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Вид. 2-ге. Харків, 2017. 384 с.

9 Загальне адміністративне право: підручник / І. С. Гриценко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька та ін.; за заг. ред. І. С. Гриценка. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 568 с.

10 Крегул О. І. Основи правознавства: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг-економ. ун-т, 2007. 443 с.

11 Кримінальне право України: підручник / за ред. В. В. Сташиса. Київ: 2001. 389 с.

12 Костенко О. Б. Основи правознавства: посібник (для вступників до вищ. навч. закл.). Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Ін Юре, 2007. 414 с.

13 Колпаков В. К. Поняття форм публічного адміністрування. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 43–51.

14 Конституційне право: підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер; ОБСЄ. Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.

15 Конституційне право України: підручник / за заг. ред. Т. М. Слінько; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2021. 592 с.

16 Конституційне право України: підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого; за ред. В. П. Колісника, Ю. Г. Барабаша. Харків: Право, 2008. 416 с.

17 Основи права України: навч. посіб. (для студ. неюрид. спец. вищ. навч. закл.) / В. Я. Бурак, О. В. Грищук, П. Ф. Гураль та ін.; В. Л. Ортинський (ред.). Вид. 2-ге, перероб. і доп. Львів: Оріяна-Нова, 2015.

18 Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух та ін.; за ред. В. В. Коваленка. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 808 с.

19 Адміністративне право України (загальна частина): навч. посіб. / О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов та ін. Львів: СПОЛОМ, 2019. 504 с.

20 Пастухов В. П., Пенківський В. Ф. Основи правознавства: навч. посіб. Київ: Алерта, 2005. 377 с.

21 Правознавство: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Наук.-метод. центр вищої освіти; Харк. нац. ун-т радіоелектроніки; Ю. Г. Борисенко (упоряд.). Харків: ХНУРЕ, 2015. 401 с.

22 Правознавство: підручник / А. І. Берlach, Д. О. Карпенко, В. С. Ковальський та ін.; за ред. В. В. Копейчикова, А. М. Колодія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 752 с.

23 Правознавство: підручник / за заг. ред. Н. М. Крестовської, О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе. Одеса: Атлант, 2015. 554 с.

24 Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін.; за ред. Ю. М. Капіци. Київ: Слово, 2006. 1104 с.

25 Правова охорона комерційних позначень в Україні: проблеми теорії і практики / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. Київ: Юрид. думка, 2006. 638 с.

26 Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони України / за ред. Ю. С. Шемшученка, Ю. Л. Бошицького. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 548 с.

27 Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 554 с.

28 Поліщук М. С., Логвиненко М. І. Правознавство: навч. посіб. Суми, 2013. 112 с.

29 Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.

30 Методичні вказівки для підготовки до модульного та залікового контролю з дисципліни «Правознавство» / В. Л. Соколкін та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2015. 130 с.

31 Плани семінарських занять та завдання для самостійної й індивідуальної роботи з дисципліни «Правознавство» / В. Л. Соколкін та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2015. 34 с.

32 Правознавство: конспект лекцій / В. Л. Соколкін та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2015. Ч. 1, 2.

33 Сопільник Л. І., Скриньковський Р. М. Судові системи та правоохоронні органи в сучасних правових системах світу: навч.-практ. посіб. Львів: Видавничий дім «Професіонал», 2023. 636 с.

34 Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник / за заг. ред. С. М. Гусарова. Харків: Вид-во Право, 2020, 512 с.

35 Трудове право України : підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.

36 Трудове право України: навч. посіб. / за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 564 с.

37 Трудове право та право соціального забезпечення: навч. посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2021. 258 с.

38 Тицька Я. О. Теорія держави і права: навч. посіб. / Я. О. Тицька, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва та ін.; Міжнародний гуманітарний ун-т. Одеса, 2021. 193 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.24041>.

39 Харитонов Є. О., Голубєва Н. Ю., Акіменко Ю. Ю. Цивільне право: посіб. для підгот. до іспиту. Вид. 3-тє, перероб. і доп. Харків: Одіссей, 2013. Ч. 2. 256 с.

40 Фінансове право України. Загальна частина: навч. посіб. Київ: Алерта; КНТ, 2016. 376 с.

41 Фінансове право України (загальна частина): навч. посіб. / Л. М. Касьяненко, Т. О. Мацелик, Н. Б. Новицька та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 234 с.

42 Фінансове право: посіб. для підгот. до іспитів / Д. О. Білінський, І. М. Бондаренко, О. О. Головашевич та ін.; за ред. О. О. Головашевича. Харків: Право, 2020. 268 с.

43 Юридичний словник-довідник / за ред. Ю. С. Шемчушенка. Київ: Феміна, 2016. 696 с.

Нормативні акти:

1 Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2 Водний кодекс України: від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР.
URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95- %D0%B2%D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80).

3 Виборчий кодекс України: від 19.12.2019 р. № 396-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/396-20#Text>.

4 Гірничий закон України: Закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>.

5 Земельний кодекс України: від 25.10.2001 р. № 2768-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

6 Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971 р. № 322-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

7 Кодекс України про надра: від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>.

8 Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

9 Кодекс адміністративного судочинства України: від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

10 Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073-X (ред. від 05.05.2018). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

11 Кодекс цивільного захисту: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403- VI. URL: zakon.rada.gov.ua/go/5403-17.

12 Лісовий кодекс України: від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

13 Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.

14 Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

15 Про Кабінет міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.

16 Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

17 Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

18 Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

19 Про заснування поста Президента України і внесення змін і доповнень до Конституції (Основного Закону) УРСР: Закон України від 05.07.1991 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 33. Ст. 445.

20 Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Указ Президента України від 15.11.2006 р. № 970/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970/2006#Text>.

21 Положення про постійного представника Президента України у ВРУ: Указ Президента України від 15.02.2008 р. № 133/2008. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/133/2008>.

22 Положення про Представника Президента України в Кабінеті

Міністрів України: Указ Президента України від 15.02.2008 р. № 132/2008.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/132/2008>.

23 Положення про Офіс Президента України: Указ Президента України від 25.06.2019 р. № 436/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text>.

24 Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини: Указ Президента України від 11.08.2011 р. № 811/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/811/2011#Text>.

25 Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

26 Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

27 Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.

28 Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203/17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/5203-17>.

29 Про Національну Поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-8. URL: zakon.rada.gov.ua/go/580-19.

30 Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. URL: zakon.rada.gov.ua/go/1777-12.

31 Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2939-17.

32 Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

33 Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.

34 Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від

13.07.2000 р. № 1908-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.

35 Про інформацію: Закон України 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

36 Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/389-19>.

37 Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.

38 Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014 р. № 1669-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1669-18>.

39 Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями: Постанова Верховної Ради України від 17.03.2015 р. № 254-8. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 16. Ст. 198.

40 Про затвердження Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 р. № 753. *Урядовий кур'єр*. 2011. № 145.

41 Про затвердження типового плану запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 р. № 544. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/544-2015-%D0%BF>.

42 Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

43 Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

44 Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

45 Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму, та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.

46 Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.

47 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції: Закон України від 08.10.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/731-19>.

48 Про утворення Державної аудиторської служби України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-%D0%BF>.

49 Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>.

50 Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

51 Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

52 Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2015 р. № 1698-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>.

53 Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.

54 Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

55 Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

56 Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

57 Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

58 Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>.

59 Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

60 Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.

61 Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

62 Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94- %D0%B2%D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80).

63 Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.

64 Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 р. № 2893-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2893-14>.

65 Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

66 Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

67 Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.

68 Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.

69 Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. № 3116- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.

70 Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5.11.1997 р. № 621/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80>.

71 Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

72 Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.

73 Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 р. № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>.

74 Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.

75 Про екологічну мережу України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15>.

76 Про захист рослин : Закон України від 14 жовтня 1998 р. № 180-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14>.

77 Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.

78 Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

79 Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>.

80 Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

81 Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

82 Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

83 Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.

84 Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.

85 Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

86 Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23 травня 2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.

87 Про оцінку земель : Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.

88 Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) : Закон України від 05.06.2003 р. № 899-IV. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899-15>.

89 Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.

90 Про рослинний світ : Закон України від 09.04.1999 р. № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>.

91 Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.

92 Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.

93 Про Червону книгу України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1862-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>.

94 Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 51.

95 Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 р. № 273/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 40.

96 Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06.04.2000 р. № 1644-ІІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2000. № 28.

Електронні ресурси:

1 Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

2 Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого.
URL: <https://nlu.org.ua/>.

3 Офіційний портал Верховної Ради України.
URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

4 Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал».
URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

5 Офіційний сайт Президента України «Офіційне інтернет-представництво». URL: <https://www.president.gov.ua/>.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо виконання практичних занять і самостійних робіт

із дисципліни

«ПРАВО»

Відповідальний за випуск Колісников А. В.

Редактор Ібрагімова Н. В.

Підписано до друку 27.08.2025 р.

Умовн. друк. арк. 2,25. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.